

भाग २

श्री ५ को सरकार

कानून, न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट जारी गरिबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको अध्यादेश सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

२०६२ सालको अध्यादेश नं. २१

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत वीरेन्द्रमाला महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम महागौरवमय सुप्रदीप्त वीरेन्द्रप्रजातन्त्रभास्कर परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

गैर आवासीय नेपालीका सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको अध्यादेश

प्रस्तावना: नेपाली मूलका विदेशी नागरिक तथा नेपाल अधिराज्य बाहिर बसोबास गरेका नेपाली नागरिकको नेपाल प्रतिको सामिप्यता प्रवर्द्धन गरी त्यस्ता व्यक्तिलाई नेपालको सर्वाङ्गिण विकासमा सहभागी गराउन तथा निजहरुलाई नेपालमा लगानी

गर्न उत्प्रेरित गर्ने सम्बन्धमा तत्काल कानूनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएको र हाल संसदको अधिवेशन नभएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज ज्ञानेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ को धारा ७२ अनुसार यो अध्यादेश जारी गरिबक्सको छ ।

१. सांक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस अध्यादेशको नाम “गैर आवासीय नेपाली सम्बन्धी अध्यादेश, २०६२” रहेको छ ।

(२) यो अध्यादेश तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस अध्यादेशमा,-

(क) “गैर आवासीय नेपाली” भन्नाले नेपाली मूलको विदेशी नागरिक सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले विदेशमा बस्ने नेपाली नागरिक समेतलाई जनाउँछ ।

(ख) “विदेशमा बस्ने नेपाली नागरिक” भन्नाले दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (सार्क) का सदस्य मुलुक बाहेक अन्य कुनै मुलुकमा कुनै पेशा व्यवसाय वा रोजगारी गरी एक आर्थिक वर्षमा एकसय त्रियासी दिन वा सो भन्दा बढी अवधि नेपाल अधिराज्यमा बसोबास नगरेको नेपाली नागरिक सम्भन्नु पर्छ र सो शब्दले श्री ५ को सरकारले अन्य मुलुकमा काममा खटाएको नेपाली नागरिक वा कुनै सरकारी सेवामा रहेको वहालवाला कर्मचारी बाहेक नेपाल सदस्य भएको कुनै अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थामा कार्यरत रही अन्य कुनै मुलुकमा काममा खटाएको नेपाली नागरिक समेतलाई जनाउँछ ।

(ग) “नेपाली मूलको विदेशी नागरिक” भन्नाले साविकमा आफू स्वयं वा निजको बाबु वा आमा वा बाजे वा बज्यै नेपालको नागरिक रही पछि सार्क मुलुक बाहेक अन्य मुलुकको नागरिकता लिएको व्यक्ति सम्भन्नु पर्छ ।

(घ) “परिवार” भन्नाले पति, पत्नी, आफूले पालन पोषण गर्नु पर्ने बाबु, आमा, नाबालक वा आश्रित छोराछोरी सम्भन्नु पर्छ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

- (ङ) “नजिकका नातेदार” भन्नाले आयकर ऐन, २०५८ को दफा २ को खण्ड (ब) मा उल्लिखित नातेदार सम्भन्धनु पर्छ ।
- (च) “परिवर्त्य विदेशी मुद्रा” भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा २ को खण्ड (ठ) बमोजिमको परिवर्त्य विदेशी मुद्रा सम्भन्धनु पर्छ ।
- (छ) “तोकिए वा तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस अध्यादेश अन्तर्गत बनेको नियमावलीमा तोकिए वा तोकिए बमोजिम सम्भन्धनु पर्छ ।

३. गैर आवासीय नेपालीको अभिलेख राख्ने: (१) गैर आवासीय नेपालीले सो हैसियतमा आफ्नो नाम दर्ता गराउन चाहेमा तोकिएको अधिकारी समक्ष तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तोकिए बमोजिमको दस्तुर सहित निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर आवश्यक छानविन गरी तोकिएको अधिकारीले तोकिए बमोजिम गैर आवासीय नेपालीको अभिलेख खडा गर्नेछ ।

४. परिचयपत्र जारी गर्ने: (१) दफा ३ को उपदफा (२) बमोजिमको अभिलेखमा नाम समावेश भएको व्यक्तिले गैर आवासीय नेपालीको हैसियतमा परिचयपत्र लिन चाहेमा तोकिएको अधिकारी समक्ष तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तोकिए बमोजिमको दस्तुर सहित निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन उपर आवश्यक छानविन गरी तोकिएको अधिकारीले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा गैर आवासीय नेपालीको हैसियत खुल्ने गरी परिचयपत्र जारी गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको परिचयपत्र नेपाली मूलको विदेशी नागरिक भए निजले दफा ९ बमोजिम प्राप्त गरेको भिसा अवधिको अधीनमा रही बढीमा दश वर्षसम्म र अन्य गैर आवासीय नेपाली भए बढीमा दुई वर्षसम्म बहाल रहनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिमको अवधि समाप्त हुनु अगावै सम्बन्धित परिचयपत्रवालाले तोकिएको अधिकारी समक्ष आफ्नो परिचयपत्र नवीकरणको लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ । मात्र लागु हुनेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम नवीकरणको लागि निवेदन प्राप्त भएमा तोकिएको अधिकारीले उपदफा (३) को अधीनमा रही तोकिए बमोजिमको दस्तुर लिई निजको परिचयपत्र नवीकरण गरिदिन सक्नेछ ।

(६) उपदफा (२) बमोजिम परिचयपत्र प्राप्त नेपाली मूलको विदेशी नागरिकले नेपाल अधिराज्यभित्र नेपाली नागरिक सरह आवत जावत गर्न सक्नेछ ।

५. परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोल्न पाउने: गैर आवासीय नेपालीले दफा ४ बमोजिम प्राप्त गरेको परिचयपत्रको आधारमा विदेशमा विदेशी मुद्रामा आर्जन गरेको रकम नेपाल राष्ट्र बैंकबाट वित्तीय कारोबार गर्ने इजाजतपत्र प्राप्त कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थामा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा खाता खोली सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

६. गैर आवासीय नेपालीले परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा लगानी गर्न सक्ने: (१) प्रचलित कानून बमोजिम विदेशी लगानीको लागि खुला गरिएको क्षेत्र र श्री ५ को सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी गैर आवासीय नेपालीको लागि लगानी गर्न खुला गरिएको अन्य कुनै क्षेत्रमा त्यस्तो नेपालीले विदेशमा विदेशी मुद्रामा आर्जन गरेको रकम वा गैर आवासीय नेपालीको पचास प्रतिशत वा सो भन्दा बढी शेयर लगानी भएको कुनै विदेशी कम्पनीले नेपालमा परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा लगानी गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको रकम प्रचलित कानून बमोजिम नेपाल राष्ट्र बैंकबाट वित्तीय कारोबार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्था मार्फत नेपाल अधिराज्यमा प्राप्त भएको हुनु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त गरेको रकमको कानून बमोजिम स्रोत खुलाउनु पर्ने अवस्थामा बाहेक स्रोत खोल्न बाध्य पारिने छैन ।

७. रकम फिर्ता लैजान सक्ने: (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि यस अध्यादेश बमोजिम गैर आवासीय नेपालीले आफूले गरेको लगानी र त्यसबाट प्राप्त भएको लाभ बराबरको रकम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा तोकिए बमोजिम फिर्ता लैजान सक्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण (विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ)

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि नेपालमा लगानी गर्ने गैर आवासीय नेपाली नेपालमा स्थायी रूपमा बसोबास गर्न शुरु गरेमा वा निजले गैर आवासीय नेपालीको हैसियत गुमाएमा निज नेपालमा स्थायी बसोबास गर्न शुरु गर्नु अघि वा गैर आवासीय नेपालीको हैसियत कायम रहँदाका बखतरामम गरेको लगानी र सोबाट प्राप्त लाभ बराबरको रकममा मात्र उपदफा (१) बमोजिमको सुविधा पाउनेछ।

८. नेपाली मूलका विदेशी नागरिकलाई सुविधा तथा सहूलियत: (१) प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि तोकिए बमोजिमको शर्त पूरा गर्ने नेपाली मूलका विदेशी नागरिकलाई निजको जीवनकालसम्म निजकै स्वामीत्वमा रहने र निजको मृत्युपछि प्रचलित कानून बमोजिम हुने गरी नेपाल अधिराज्यभित्र तोकिए बमोजिमको क्षेत्रफलसम्मको जग्गा खरीद गरी आवास गृह निर्माण गर्न वा सोही बराबरको क्षेत्रफल भएको जग्गामा निर्माण भएको आवास गृह खरीद गरी आफू र आफ्नो परिवार बसोबास गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको आवास सुविधा गैर आवासीय नेपाली स्वयंले प्रयोग गर्ने देखि वाहेक अन्य कुनै व्यक्तिलाई भाडामा दिन वा अन्य कुनै व्यापारिक प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न पाउने छैन।

९. भिसा सम्बन्धी सुविधा: (१) नेपालमा लगानी गर्ने नेपाली मूलका विदेशी नागरिक र निजको परिवारलाई नेपाल अधिराज्यमा बसोबास गर्न वा उद्योग व्यवसाय सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिमको दस्तुर लिई निजको राहदानीको बहाल अवधिको अधीनमा रही एक पटकमा दश वर्ष सम्मको अवधिको लागि गैर आवासीय भिसा जारी गर्न सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जारी भएको भिसाको अवधि आवश्यकता अनुसार थप गर्न सकिनेछ।

१०. कर नलाग्ने: प्रचलित कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि:

(क) गैर आवासीय नेपालीले नेपालमा लगानी गर्दाका बखतको शुरु पूँजी रकममा कुनै कर लाग्ने छैन।

(ख) गैर आवासीय नेपालीले निजका नजिकको नातेदार नेपाली नागरिकलाई निजी प्रयोगका लागि एकै पटक

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ, मात्र लागु हुनेछ।

वा पटक पटक गरी एक आर्थिक वर्षमा दश लाख रुपैयाँमा नबढ्ने गरी नेपाल राष्ट्र बैंकबाट वित्तीय कारोवार गर्न इजाजतपत्र प्राप्त कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्थामार्फत नेपाल अधिराज्यमा भुक्तानी हुने गरी पठाएको रकममा त्यस्तो रकम प्राप्त गर्दाको बखत कुनै कर लाग्ने छैन ।

(ग) गैर आवासीय नेपालीले नाफा आर्जन नगर्ने गरी खडा भएको कुनै सामाजिक, धार्मिक, शैक्षिक, सांस्कृतिक, परोपकारी, खेलकूद वा दैवी प्रकोपको उद्धार सम्बन्धी कार्यसँग सम्बन्धित कुनै संस्थाले प्राप्त गर्ने गरी नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजतपत्र प्राप्त कुनै वाणिज्य बैंक वा वित्तीय संस्था मार्फत पठाएको रकममा त्यस्तो रकम प्राप्त गर्दाका बखत कुनै कर लाग्ने छैन ।

११. नेपाली नागरिक सरह व्यवसाय सञ्चालन गर्न पाउने: यस अध्यादेश बमोजिम परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा लगानी गर्ने नेपाली मूलको विदेशी नागरिकले सो लगानीको अवधिभर नेपाली नागरिक सरह व्यवसाय सञ्चालन गर्न पाउनेछ ।

१२. प्रचलित कानून बमोजिमको सुविधा पाउने: प्रचलित कानून बमोजिम कुनै विदेशी नागरिकले परिवर्त्य विदेशी मुद्रामा नेपालमा लगानी गरे वापत पाउने सुविधा यस अध्यादेश बमोजिम लगानी गर्ने नेपाली मूलका विदेशी नागरिकले पनि पाउनेछ ।

१३. नियम बनाउने अधिकार: यस अध्यादेशको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न श्री ५ को सरकारले आवश्यक नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

लालमोहर सदर मिति: २०६२।५।१७।६

आज्ञाले,

डा. कुलरत्न भुर्तेल

श्री ५ को सरकारको सचिव

(१०)

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार काठमाडौँमा मुद्रित। मूल्य: रु. १०।-
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको छ। मात्र लागु हुनेछ।